

<b>BRUKERINTERESSER - PLANOMRÅDE FOR AKTUELLE NASJONALPARKUTVIDELSER DOVREFJELL OG RONDANE - OPPLAND FYLKE</b>	<b>Rapportnr.:</b> 6/98
	<b>Dato:</b> 19.11.98
<b>Forfatter(e):</b> Finn Bjormyr	<b>Faggruppe:</b> Naturforvaltning
<b>Prosjektansvarlige:</b> Fylkesmannen i Oppland	<b>Område:</b> Oppland
<b>Finansiering:</b> Fylkesmannen i Oppland	<b>Antall sider:</b> 36
<b>Emneord:</b> Nasjonalparkplanen, Rondane og Dovrefjell nasjonalparker	<b>ISSN-nummer:</b> 0801-8367
<b>Sammendrag:</b>  Rapporten omhandler brukerinteresser for aktuelle nasjonalparkutvidelser for Rondane og Dovrefjell nasjonalparker i kommunene Lesja, Dovre, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby.  De viktigste brukergruppene er landbruk, reiseliv, friluftsliv, bergverksdrift og forsvaret.	
<b>Referanse: Bjormyr, Finn 1998. Brukerinteresser - planområde for aktuelle nasjonalparkutvidelser Rondane og Dovrefjell nasjonalpark - Oppland fylke. Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernnavdelingen, Rapport nr.6/98, 36 s + vedlegg</b>	

Fylkesmannen i Oppland  
**Miljøvernnavdelingen**

Kontoradresse:  
Statens Hus  
2600 Lillehammer

Postadresse:  
Storgata 170  
2600 Lillehammer

Elektronisk post:  
Internett: postmottak@fm-op.sri.telemax.no  
X400: S=postmottak;O=fm-op;P=sri;A=telemax;C=no;

Telefon: 61 26 60 00  
Telefaks: 61 26 61 67

## FORORD

Rapporten er skrevet med bakgrunn i innspill til melding om igangsetting av verneplanarbeidet av 7.03.95 for planområde Dovre/Rondane fra fylkesmannen i Oppland.

Hovedinnholdet av brukerrapporten er kommet fra referansegruppene til verneplanarbeidet som er oppnevnt kommunevis. Disse bidragene har hatt litt ulik form fra kommune til kommune, noe som til en viss grad gjenspeiles i rapporten. Rapporten er forelagt referansegruppene for kommentarer. Alle innkomne merknader er tatt inn i rapporten.

Rapporten beskriver faktaopplysninger med hensyn til brukerinteressene i planområdet. En vurdering av hvilke konsekvenser et vern vil kunne få for de ulike brukerinteressene er omhandlet i «Fagrapport for Lesja og Dovre» og «Virkninger for landbruket og landbrukstilknytt næringer innenfor planområdet» fra Fylkesmannen i Oppland, Landbruksavdelingen av 1997 og 1996.

Denne rapporten omhandler et større areal enn det endelige verneplanforslaget. En del områder er ut i fra kartleggingen av bruker- og verneinteressene blitt vurdert til å ha en slik bruk at et vern etter naturvernloven ikke er sett på som aktuell virkemiddelbruk. Enkelte av disse områdene har viktige verneverdier knyttet til seg, som skal sikres i gjennom en samordnet bruk av plan og bygningsloven ved bruk av fylkesdelplaner. Innenfor dette planområdet foreligger fylkesdelplan Rondane, og en tilsvarende fylkesdelplan for Dovrefjell er under utarbeidelse.

## SAMMENDRAG

### 1.0 INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse

I Oppland omfatter planområdet deler av følgende kommuner: Lesja, Dovre, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu. Denne delen av brukerrapporten omfatter bare den delen av planområdet som ligger nordvest for riksvei 27 over Venabygdsfjellet. Beskrivelsen av resten av planområdet i Ringebu og Øyer vil først komme når området sørøst for riksvei 27 over Venabygdsfjellet blir videreført i nasjonalparkplanen.

Planområdet omfatter i all hovedsak snaufjellsområder med 3 tilliggende seterdaler, Dalsida i Lesja kommune, Grimsdalen i Dovre kommune og Frydalen i Nord- og Sør-Fron kommuner.

#### 1.2 Eiendomsforhold

Statsalmenning	ca 1.907.000 dekar
Privat	ca 528.000 dekar
Totalt	ca 2.435.000 dekar

Statsalmenningene utgjør omtrent 78% av planområdet, de resterende 22% er privat (de fleste er organisert gjennom grunneierlag).

#### 1.3 Tekniske inngrep

Det ligger en rekke setergrender innenfor planområdet, blant annet på Dalsida i Lesja kommune, Dovrefjell langs E6 mellom Dombås og Hjerkins, Grimsdalen i Dovre kommune og Frydalen i Nord-Fron og Sør-Fron kommuner. Det går sommerbilveier til nesten alle seterområdene. I tilknytning til vedlikeholdet av setervegene er det etablert grusuttak. Totalt er det 315 setre i planområdet.

Totalt antall hytter i planområdet er mellom 900 og 1000. Det er et godt utbygd turisthyttenett i området.

E6 og jernbanen går gjennom planområdet over Dovrefjell. I tillegg grenser Hjerkins skytefelt inn til planområdet.

I kanten av planområdet mot Møre og Romsdal fylke ligger Aursjømagasinet med et areal på ca 36,7 km<sup>2</sup>, med en maksimal reguleringshøyde på 12,5 meter i Gautsjøen, 18,5 meter i Grynningen og 28,7 meter i Aursjøen. I tillegg går det 2 delevis parallelle kraftoverføringslinjer som kommer fra Sunndalsøra og går til Vågåmo på 132 kV og 300 kV igjennom Dalsida.

Ellers er det gjennomført en del mindre oppdemninger av vatn blant anna som en del tidligere fiskekultivering.

Ved Helleberget i Dovre kommune er det i sommerhalvåret i gang et skiferbrudd.

### 2.0 PLANSTATUS

Deler av området er vernet etter naturvernloven som nasjonalparker (Rondane og Dovrefjell nasjonalparker), landskapsvernområde og en rekke mindre naturreservater.

Noen kommuner har båndlagt areal i påvente av nasjonalparkplanen som Nord-Fron og Sør-Fron. I de øvrige kommunene er arealet avmerket som LNF-områder, med unntak av Lesja som ikke har godkjent arealdel for Dalsida. Alle kommunene har enten nettopp gjennomført en rullering av kommuneplanen eller er inne i prosessen.

Et hytteområde ved Lesjabekk i Dovre kommune er det eneste godkjente hytteområdet som ligger inne i de godkjente kommuneplanene som kan være i konflikt med nasjonalparkplanen.

For Rondane-området gjelder fylkesdelplan Rondane med retningslinjer, denne er nå under revisjon. Det er nå under utarbeidelse en egen fylkesdelplan for det resterende arealet som vurderes vernet etter naturvernloven i Lesja og Dovre kommuner. Fylkesdelplanen vil også gjelde tilstøtende arealer til områdene som foreslås vernet etter naturvernloven.

### 3.0 BRUKERINTERESSER

#### 3.1 Jordbruk

Totalt beiter det følgende antall bufe i planområdet:

3000 storfe

34700 sau

845 geit

40 Hest

(Omtrentlige tall og tallene omfatter ikke Ringebru kommune)

I tilknytning til seterdriften er det beitekultivert og fulldyrka en del areal. Men i forbindelse med seterdrifta er brukerne helt avhengig av å bruke tilgjengelige beiteressurser utenfor de kultiverte arealene. For seterdriften blir det framhevet behov for å kunne få tilpasset seg nye forhold, som for eksempel veibygging for å få fram tankbil for å hente melk fra setra. I noen områder kan det også være aktuelt med økt beitekultivering på grunn av melkeproduksjon.

#### 3.2 Skogbruk

Det er lite skog vurderes vernet som nasjonalpark i planområdet. Nasjonalparkstatus er aktuelt for barskogsområder i Vassbulia og noen mindre deler av Formolia og Vesl Uladalen.

Det drives aktivt skogbruk spesielt sør for Frya-elv i Nord-Fron og Sør-Fron. I tillegg tas det ut bjørk over Dovrefjell og i Grimsdalen. I Dalsida på Lesja tas det i tillegg til bjørk ut noe furu. All skog i verneplanforslaget ligger innenfor område som er definert som vernskog etter skogbruksloven.

#### 3.3 Friluftsliv og reiseliv

Reiselivsnæringen har oppkjørt løypenett vinterstid i deler av planområdet. Dette er hovedsakelig med utgangspunkt i Mysusetter og Høvringen i Sel kommune, fra Spidsbergseter i Ringebru kommune, og i Dovre kommune langs E6 over Dovrefjell. Dette er et løypenett som er oppkjørt helt i ytterkanten av verneplanområdet. Trolløypa mellom Høvringen og Lillehammerfjellet er en del av dette løypenettet.

DNT har et merka hovedstinett i området, der hovednettet i Rondane er spesielt viktig. Spesielt er det en omfattende bruk med utgangspunkt fra Grimsdalshytta, Dørålsetrene, Bjørnholla og Rondvassbu. Her er det også noen stikka vinterløyper i snaufjellet.

Det utøves jakt både på villrein, elg og småvilt i hele området, i tillegg utøves det fiske.

### **3.4 Skiferindustri**

Skiferindustrien driver med dagbrudd i Hellberget, som ligger i et område sør for Grimsdalen og inn mot Haverdalen i Dovre kommune.

### **3.5 Forsvaret**

Forsvarets virksomhet i Dovre er knyttet til Hjerkinnskytefelt og HV-skolen på Dombås. Øvelser med utgangspunkt fra Hjerkinnskytefelt omfatter områdene fra Fokstumyra naturreservat og fram til Grøndalen. Disse områdene blir brukt til generell vintertrening, motoriserte hjelpemiddel blir brukt fram til Grøna.

Selve Dovrefjellsplatået over til Grimsdalen blir brukt av forsvaret i perioden januar til april av avdelinger med og uten motoriserte hjelpemiddel.

**INNHALDSFORTEGNELSE**

	Side
Sammendrag	2
Inngrep og bruk Lesja kommune	6
Inngrep og bruk Dovre kommune	11
Inngrep og bruk Sel kommune	22
Inngrep og bruk Nord-Fron kommune	26
Inngrep og bruk Sør-Fron kommune	30
Inngrep og bruk Ringebu kommune	35

## A. INNGREP OG BRUK - LESJA KOMMUNE

### 1. INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse

Planområdet omfatter snaufjellsområder med en seterdal dominert av fjellbjørkeskog og noe furu. Området er en del av et stort høgfjellsområde som ligger i Snøhetta villreinområde. Dyregraver, steinalderboplasser, gamle steinbuer osv. forteller noe om fjellområdet sin historie. Bruken i dag består av seterdrift, beiting med bufe, rekreasjon, jakt og fiske m.v. Det er ikke fast bosetting innenfor planområdet.

#### 1.2 Eiendoms- og rettighetsforhold

Dalsida statsalmenning	854.000 dekar
Tunga	4.000 dekar
Lesjaskog viltlag	127.000 dekar
Lesja grunneierlag	44.500 dekar
Andre	0.500 dekar
Totalt	1030.000 dekar

Dalsida statsalmenning utgjør over 83 % av planområdet. Til dette området er det knyttet almenningsretter etter fjelloven. De fleste grunneierne har organisert seg i 2 grunneierlag Lesjaskog viltlag og Lesja grunneierlag.

#### 1.3 Tradisjonell bruk

Funn av fornminner viser at det har vært menneskelig aktivitet i området siden steinalderen. Steinalderboplasser og fangstanlegg finner man ved sentrale villreintrekk over Dalsida, spesielt ved søre del av Gautsjøen er det gjort mange steinalderfunn. Kleberberga på Dalsida ble benyttet til grytehogging i vikingtida (800-1000 e.kr). Referansegruppa til nasjonalparkplanen mener at det kan bli aktuelt å utnytte denne ressursen på et senere tidspunkt.

Seterdrifta på Dalsida har lange tradisjoner. Første skriftlige dokumentasjon kom med matrikkelen i 1668. Det var alt den gang en rekke setre innenfor området. Setrene er samla i setergrender og spesielt setermiljøene på Sjong, Nysetre og Øvre Reindøl er godt bevarte, og blir trukket fram i kommuneplanen til Lesja. Setermiljøet i denne sammenheng omfatter det bygningsmessige med omkringliggende kulturlandskap.

Setrene har fram til i dag hatt en viktig plass i bygdas næringsutvikling. Framdeles er det setre med aktiv setring med melk som første gang ble nevnt skriftlig i 1668.

Jakt og fiske har lange tradisjoner i området. Utsetting av fisk i høgfjellsvatna er i dag omfattende og har pågått i stort omfang siden 1950 tallet. Lesja fjellstyre setter hvert år ut fisk i de aller fleste vatna i statsalmenningen. Det blir også satt ut fisk innenfor området til Lesjaskogsvatnet fiskerforening.

## 1.4 Tekniske inngrep

Veinettet i området omfatter ca 60 km bilvei. Dalsideveiene har endepunkt i Naustvika, Gåsbu, Skamsdalsseter og Svartdalssetra. I tillegg går det en kjerrevei (bilvei) inn til Tunga. Dalsideveien har de siste årene vært brøytet til påske, og enkelte år til vinterferien, fra Myrin til Sjong. Det er et grusuttak i området som ligger rett nord for Filling som blir brukt til grusing av Dalsideveien. Dette grusuttaket ble etablert i 1992 og vil være avsluttet i løpet av 4-5 år. I sørenden av Gautsjøen ligger noen grushauger etter tidligere grusuttak, dette grusuttaket ble stoppet på grunn av kulturminnevern.

I kanten av området ligger Aursjømagasinet på 36,7 km<sup>2</sup>, med en maksimal reguleringshøyde fra 12.5 meter i Gautsjøen, 18.5 meter i Grynningen og 28.7 meter i Aursjøen. Konesjon for utbyggingen ble gitt i 1953. Deler av reguleringsbassenget og damstedet ligger i Nesset kommune.

Gjennom området går det i tillegg 2 delevis parallelle kraftoverføringslinjer på 132 kV og 300 kV som kommer fra Sunndalsøra og går til Vågåmo. Kraftoverføringslinjene er dominerende landskapsmessig på nordsiden av Aursjømagasinet.

I Dalsida statsalmenning er det registrert ca 300 hytter innenfor planområdet. Av disse ligger det omkring 40 spredt i snaufjellet hovedsakelig ved Leirsjøen og Strålsjøen. Dette er fiske- og jaktbuer. I tillegg er det 3 fjellstyrebuer i snaufjellet og 3 i selve seterdalen som blir brukt til oppsyn. Fjellstyrebueene er mulige å leie for overnatting. Private hytter bygd etter 1977 er færre enn 10 stk.

I Dalsida vest i området til Lesjaskog viltlag ble det midt på 80 tallet bygd 13 gjeterhytter under gårdsbruk på Lesjaverk, Lesjaskog og Bjorli.

## 2.0 PLANSTATUS

Deler av planområdet har i dag ikke godkjent kommuneplan på grunn av innsigelser. Bakgrunnen for innsigelsene var forslag om nye hytteområder på Dalsida. Det er godkjent 2 reguleringsplaner for naust ved Aursjømagasinet.

Kommunen har ikke lenger et formelt godkjent regelverk for søknader om tilbygg for hytter i fjellet. Men kommunen har praktisert et maksimalt totalareal for hyttebygg på 80 m<sup>2</sup>, der uthuset kan bygges på inntil 15 m<sup>2</sup>.

Det har igjennom de 20 siste årene vært ført en streng praksis for bygging i fjellet. Det er blitt gitt dispensasjon for bygging av et fåtall fjellstyrebuer og noen gjeterbuer (sau-tilsyn).

Det er ikke nye reguleringsplaner under utarbeidelse i området.

Kommunen har satt i gang arbeid med en egen kommunedelplan for området, der ny hyttebygging blir vurdert. Kommuneplanutvalget har blant annet foreslått en fortetting av eksisterende fritidsbebyggelse på Dalsida.

Det er nå i gang arbeid med en egen fylkesdelplan for Dovrefjellområdet som omfatter alt areal innenfor ytre plangrense i Lesja.



### 3.0 LANDBRUK

#### 3.1 Jordbruk

Seterbruken har historisk vært svært viktig i norddalsbygdene.

I Lesja er det i dag 98 setre innenfor planområdet. Av disse 98 setrene er det 76 som tilhører gårder som er i full drift i dag. Av disse er det 68 bruk med husdyr, derav 47 med melkeproduksjon (ku eller geit).

Omlegginga av landbruket førte til at mange sluttet å setre fra 1950 og framover. Det kan nå synes som om det er en økt interesse for setring. Totalt er det 8 setre innenfor planområdet som er i drift med melkeproduksjon, enten for levering til ysteri eller foredling/salg av melkeprodukta på setra.

På setrene på Dalsida samt Grønsetre og Gardsenden er det totalt 780 dekar kveareal. Gjennomsnittet for hver seter blir på 8-9 dekar.

Kommunen har oppgitt følgende tall når det gjelder antall dyr som går på sommerbeite innenfor planområdet i 1995:

- 524 melkekuer
- 743 ungdyr
- 11171 sauer
- 367 geiter

Antall sau på beite har de siste årene vært økende i Lesja kommune.

Kommunen har anslått et foropptak på 8-10.000 f.e. på kvearealet mens utmarksbeite utgjør 1.544.600 f.e. Kvearealet betyr derfor lite i det totale bildet når det gjelder beiteopptaket for dyrene. God beiteutnytting ligger i løfsebeiting på store, ukultiverte utmarksareal. En økning i setermelkproduksjon må derfor basere seg på god tilrettelegging og bruk av utmarka.

Ut i fra faglige og økonomiske vurderinger er oppdyrking i området en lite aktuell problemstilling. Det er registrert dyrkbare areal langs Jore på sør Dalsida. Men til dette området er det knyttet store verdier med hensyn til vilt, fisk og naturverninteresser. Det er registrert noe interesse med hensyn til overflatedyrking/beitekultivering.

I planområdet har det vært årvisse tap av sau som følge av jervskader. Dette er dokumenterte og sannsynliggjorte tap igjennom en årrekke. I tillegg er det dokumentert tap av sau på grunn av gaupe, kongeørn og rev.

Tabellen 1 viser sau sluppet og tapt på nordsiden av Lesja dalføret, tallene er tatt fra organisert beitebruk. Noen brukere er ikke med i organisert beitebruk slik at totaltallet for antall sau på beite og tap er noe høyere enn det tabellen viser.

Tabell 1

Årstall	1990	1991	1992	1993	1994	1995	
Sluppet	8737	9929	10374	10408	10631	11993	
Tapt	415	518	617	742	732	1041	
Taps-%	4,7	5,2	5,9	7,1	6,9	8,6	

### 3.2 Skogbruk

Skogen innenfor planområdet består hovedsakelig av fjellbjørkeskog med noe furu. Hele området ligger innenfor vernskoggrensa som er fastsatt av fylkeslandbruksstyret.

Det blir i dag avvirket små mengder furu i området, gjennomsnittlig 20 - 30 m<sup>3</sup> pr år. Årlig hogstkvantum for bjørk ligger på 350 m<sup>3</sup>. Hogst av bjørk blir gjort som gjennomhogster. Det er i 4 områder planta noe ikke stedefgen skog av buskfuru og gran. Disse områdene ligger ved Nedre Reindøl, Filling, Nysetra og Gåsbue.

### 4.0 FRILUFTSLIV OG REISELIV

De viktigste utfartsområdene innenfor planområdet er:

Fra Bjorli mot Bøverbøtn og Svarthø (oppkjørt skiløype)

Fra Lesjaskog til Aursjøhytta, (merka DNT sti).

Fra Lesjaverk til Merrabøtn, Merratinden, Vangsbøtn mot Gåsbu

Lesja sentum over til Dalsida langs den gamle seterveien

Langs Dalsideveien (sykkel/ski)

Skamsdalen - Lesjøen mot Åmotsdalen eller Grøvdalen (merka DNT stier)

Naustvika til Aursjøhytta, (delevis merka DNT sti)

For Dalsida er det stort sett bare det tradisjonelle friluftslivet som gjør seg gjeldende i dag. Mer kommersiell satsing på reiseliv/turistvirksomhet har lite omfang. Sjongsvangen driver med noen utleiehytter hovedsakelig i sommerhalvåret, mens Gautsjøen turisthytte bare periodevis har vært i drift. I tillegg er det ei seter som driver noe med seterturisme. Dagens virkemidler innenfor landbruk/bygdeutvikling kan gjøre det mer aktuelt med en forsiktig satsing på landbrukstilknyttet reiseliv med utgangspunkt i setrene.

Det blir oppkjørt skiløyper i området ved Bøvervatn på Bjorli og Tor-løypa fra Myrin til fiskedammen. I tillegg er det etablert en hundekjøringsløype igjennom søre delen av Dalsida.

Følgende reiselivsbedrifter i Lesja lokalisert på østsiden av dalføret:

	Type bedrift	Ca. ant. sengeplasser
Bjorli Appartement Hotel	Hotell	286
Bjorliheimen AS	Turist/konferansesenter	250
Scala Apartment Hotell	Hytter og caravan	236
Sørstua Turiststed		
Lesja Gjestgiveri	Hytter og rom	26
Gautsjø Turiststed (ikke i drift)		

Det er etablert rasteplasser langs Dalsideveien, for blant annet bobiler og campingvogner på hovedrasteplassen mellom Filling og Nysetra.

### 4.1 Jakt og fangst

Samtlige fire hjorteviltarter (villrein, elg, hjort og rådyr) finnes innenfor planområdet.

Fangst og jakt på villrein har vært drevet i stor utstrekning i tidligere tider, noe registreringene av mange fangstanlegg for villrein som er foretatt av Øystein Mølmen viser.

Villreinjakta er viktig både rekreasjonsmessig og økonomisk. Villreinkvotene for 1995 var på totalt 279 dyr, fordelt på 239 dyr på østområdet og 40 dyr på vestområdet. Vanlig fellingsprosent for Snøhetta villreinområde er på 50.

Arealfordelingen for villreinjakt innenfor området er som følger:

Dalsida statsalmenning	854.000 dekar
Tunga	4.000 dekar
Lesjaskog villtag	127.000 dekar
Lesja grunneierlag	44.500 dekar
Totalt	1029.500 dekar

Jakt på hjort og elg har mindre omfang, spesielt etter at elgstammen ble kraftig redusert fra 1992 til 1995.

Arealfordelingen for elg, hjort og rådyrjakt er som følger:

Dalsida statsalmenning	82.000 dekar
Tunga	4.000 dekar
Totalt	86.000 dekar

I 1995 ble det tildelt jaktkvote på 5 elg, 3 hjort og 3 rådyr innenfor planområdet. Dalsida inngår i driftsplanområde som omfatter hele Lesja når det gjelder elg og hjort. Det har de siste årene blitt felt ca. 5 elg og noen få rådyr.

Småviltbestandene har svingt de siste årene, men spesielt rypebestandene har vært små over en noe lengre periode. Snarefangst på rype er nå langt mindre omfattende enn i tidligere tider.

#### 4.2 Fiske

Det er ca 250 vann og tjønner som er større enn 15 dekar i Dalsida statsalmenning. I tillegg kommer vatn og tjønner som ligger innenfor områdene til Lesjaskog heimrast og Lesja grunneierlag.

Den mest utbredte fiskearten er aure, som er i de aller fleste vatna. I tillegg er det røye i Trælen, Godsjøen, Sjongsvatnet, Flisarvatnet, Dyratjønne og Grisungvatna. Harr er det i Aursjøen, Merrabottvatnan, Vangsvatnet, Vangstjønne (Horrtjønne), Søre Miutjønne og i vassdraga Merre og Vangsåe. Ørekyte har spredd seg en del de siste årene, blant annet til Sjongsvatnet og Flisarvatnet.

Aure blir satt ut i en rekke vatn der det ikke er naturlig rekruttering.

En del vann har en vannkvalitet som er i grenselandet for hva fisken klarer seg i. I flere vann har trolig viktige næringsdyr for fisken har dødd ut eller har blitt redusert på grunn av forsurening.

Det selges fiskekort for området.

#### 5.0 ANDRE INTERESSER

Forsvaret benytter deler av området til vinterøvelser både motorisert og til fots eller på ski. Spesielt området mot skytefeltet og øst for Grøna blir brukt, men også områder mot Bøvervatn og Merrabotn blir brukt. I tillegg er der planer om å etablere standplasser for forsvarets langdistanseskyting på Dalsida.

Alternativer for kraftutbygging av Jora-vassdraget ligger i Samla plan for vassdrag i gruppe II.

## B. INNGREP OG BRUK - DOVRE KOMMUNE

### 1. INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse

Dovre kommune ligger sentralt plassert på Dovrefjell med store utmarksområder. I tilknytning til hoveddalføret ligger seterdaler med en rik kulturhistorie.

Naturvernarbeidet i Dovre kommune startet tidlig på grunn av spesielle botaniske og ornitologiske verdier. Ved kongelig resolusjon i 1911 ble 52 plantearter fredet mot innsamling og ødeleggelse på statens fjellstueeiendommer på Dovrefjell. Den første fredningen på Fokstumyra fant sted i 1923. Fredningen var en av landets første naturfredninger, og den første som omfattet et større område. Deler av Rondane nasjonalpark, som var Norges første nasjonalpark, ligger også i Dovre kommune.

Det er fast bosetting innenfor verneplanområdet på Fokstugu gard, Dovregubbens hall og Hageseter. Alle disse stedene ligger langs E6 over Dovrefjell.

#### 1.2 Eiendoms- og rettighetsforhold

Arealet fordeler seg på følgende eiendoms-kategorier:

Dovrefjell statsalmenning	34.000 dekar
Statskog	24.000 dekar
Joramo bygdealmenning	38.500 dekar
Grimsdalen statsalmenning	464.000 dekar
Fokstugu utmål	16.000 dekar
Laurits Sønstebø	4.000 dekar
Einbuggdalen sameie	42.000 dekar
Dombåsfeltet	20.000 dekar
Gråsidefeltet	57.000 dekar
Skogseterfeltet	24.000 dekar
Svartdal/Skogseterområdet	6.000 dekar
Grimsdalen/Dovrefjell statsalmenninger	89.000 dekar
<b>Totalt:</b>	<b>818.500 dekar</b>

Statsalmenninger utgjør sammen med annen statsgrunn 75 % av planområdet.

#### 1.3 Tradisjonell bruk

Seterbruken i området har lange tradisjoner. Langt ut i dette århundret var det vanlig å reise på setra tidlig på våren eller sist på vinteren. I denne perioden før det begynte å gro i fjellet ble seterforet som ble høstet året før benyttet. Denne driftsformen med vintersetre stilte helt spesielle krav til bebyggelse på setrene. Blant annet var det nødvendig med relativt store låvebygninger.

Fangstanleggene for villrein på Dovrefjell og i Grimsdalen er blant de største i Skandinavia. Jakt og fangst av villrein har trolig vært avgjørende for bosettingen i området i tidligere tider.

Sanking av «måsså» til for har vært særlig utbredt i områdene innenfor Skogsetrene, i Einsethø, Stokkbekkdalen og ellers i Gråsida. I disse områdene står det framdeles tilbake en del måssåhus som var brukt under sankingen. Enkelte tok måsså til for helt fram til 1970-tallet.

#### 1.4 Tekniske inngrep

E6 og jernbanen går over Dovrefjell i verneplanområdet. I forbindelse med E6 ligger det et grusuttak ved Storsandviken som nå er avsluttet.

I tillegg går der sommerveier igjennom Grimsdalen og til Haverdalen, Dørålseter og Snøheim, Grønsætrin, Garsenden, Nysætri og Svartdalssetrene. Totalt er sommerveinettet på ca 55 km innenfor plangrensa i Dovre kommune.

I tilknytning til Grimsdalsveien er det grusuttak ved Bjørnsgårdsseter. Til Haverdalsveien tas masse ved skiferbruddet i Helleberget.

Totalt er det ca 480 hytter og 171 setre innenfor planområdet.

Følgende vatn er oppdemt for å bedre fisket: Langtjønn, Ryddølstjønn, Storrvatn, Ytre Bottjønn, Kroktjønn, Haukskardtjønn, i Grimsdal st.alm, Langtjønn i Joramo bygdeallmenning og Storhaugtjønn

Ved Helleberget drives et skiferbrudd.

## 2.0 PLANSTATUS

Kommunen er i gang med å revidere eksisterende kommuneplan. I området er det ingen godkjente reguleringsplaner av nyere dato, det er heller ikke planlagt noen nye. I kommuneplanens arealdel er området avmerka som LNF-område. I kommuneplanens arealdel er det avmerket et hytteområde ved Lesjabekk. Kommunen vurderer å ta dette ut ved revisjon av eksisterende kommuneplan.

I tillegg gjelder fylkesdelplan Rondane for hoveddelen av området. Den resterende delen blir omfattet av det pågående arbeidet med fylkesdelplan Dovrefjell.

Det har ikke vært utdelt festetomter på statens grunn siden først på 1970-tallet.

Kommunen har ikke et formelt godkjent regelverk for søknader om tilbygg for hytter i fjellet. Kommunen har praktisert et maksimalt totalareal for hyttebygg på 80 m<sup>2</sup>, der uthuset kan bygges med inntil 15 m<sup>2</sup>. Kommunen har utøvd en streng praksis mot bygging i fjellet og det er bare gitt tillatelse til forhold som gjeterhytter og fjellstyrehytter. Byggevirksomheten har vært begrenset utenom tilbygg og riving på hytter, setre eller turistbedrifter.

## 3.0 LANDBRUK

### 3.1 Jordbruk

Arealressurser i Dovre kommune	km <sup>2</sup>	
Jordbruksareal (fulldyrket)	22	1.6 %
Produktiv skog	70	5.0 %
Nasjonalparker/naturreservat	178	12.8 %
Annet areal (i hovedsak over 900 moh)	1126	80.6 %

## AREAL INNENFOR SETERSTULENE

Seterkveer og annet inngjerdet areal i det aktuelle området utgjør innenfor Dovre kommune: 4127 dekar.

Dette fordeler seg slik:

Haverdalsetrene	48 dekar
Elven	5
Verket	63
Bjørnsgardssetra	150
Talleraas, kve ved Bjørnsgards- setra	22
Tverrlisetra	195
Tverrbekksetra	83
Rognrust seter	5
Mesetrene	400
Løken felleseter for geit	170
Tolleivshaugen	210
Ekrestakstoe	46
Andgardsstakstoe	62
Dørålseter	30
Hjelleseter	639
Springarbekken	35
Furuhaugli-Furuhaugsletta	100
Hågåsetra	12
Sandasetra	27
Lisetra	25
vålåsjø	11
Glupen	18
Toftesetra	40
Storsandviken	74
Sygardssetra	20
Gautåsetra (I Lesjaseter)	87
Nordsetrene	42
Nysetrene	122
Gardsenden (Lesjasetre)	110
Grønsetrene(Lesjasetre + I Dovreseter)	102
Skogsetrene"	146
Svartdalssetrene	10
Ivarslåen	19
Langdalssetrene	39
Gammelsetra	74
Vetlsetra	160
Sørsetra	240
Krokstadsetra	95
Einbuggdalen	19
Haugjesetra	75
Gammel-Engum	7

Av seterareal tilhører 205 dekar gardsbruk i Lesja.

Dyrkingsparseller i området utgjør	290	dekar
Til gardsbruk:		
Hjerkinn	500	dekar
Fokstugu	737	dekar

Seterområdene:

Innen den delen av Dovre som omfattes av verneplanen med randsoner er det totalt 171 setre. I seterområdene er det i dag 9 setre der det drives mjølkeproduksjon på setra. Resten av seterkveene brukes til beite eller slått. Det er for det meste ungdyr og kyr som ikke mjølker som beiter på seterkveene.

Tidligere brukte de fleste bruk i Dovre setrene sine i forbindelse med produksjon av mjølk og det mjølka ga av produkter. Beitet i setertraktene var viktig fordi man på denne måten skaffer seg sommerfor uten å bruke for mye av jordene heime til beite. Det er nå tendenser til en økende interesse for setring.

I området er det avmerket områder som kan være aktuelle å drive beitekultur i.

Dette gjelder følgende områder:

#### GRIMSDALEN

Havérdalssetrene	120 dekar
Bjørnsgardssetra-Tverrbekkseter	535 dekar
Tverrbekksetra-Mesetra-	820 dekar
Tollevshaugen-Løken felleseter	570 dekar
Stakstobakken~Andgardsstakstoe	250 dekar
Einbuggdalen v/Fordyrkningslag	3000 dekar(*)

#### DOVREFJELL

Grønseter	135 dekar
Gardsendlia/myre	240 dekar
Gardsenden	680 dekar
Hjelleseter	200 dekar
Fokstugu/Springarbakken	280 dekar
Avsjøen/Tofteseter/Storsandvik	160 dekar
Hegglingen	80 dekar

Hjerkinn	295 dekar
Totalt areal	7364 dekar

\*Einbuggdalen Fordyrkningslag har tinglyst avtale (1983) om leie av et areal på inntil 3.000 dekar for dyrking (forproduksjon) og beite. Dvs.rett til fulldyrking og/eller overflatedyrking. I tillegg er det registrert noen mindre områder som regnes som uaktuelle å kultivere grunnet avstand til eksisterende seterstuler og bruk, nærhet til elva Grimse/Folla, E-6/NSB, naturverninteresser, myrområder o.l.

Når det gjelder beitekultur eller overflatedyrking vil Dovre fjellstyret stille følgende krav for at det skal være positivt til at det utvises areal etter fjelloven:

- \* Tilleggsarealet skal være tidsavgrensa opp mot mjølkeproduksjon på setra som tilfredsstiller kravet for setertillegget.
- \* Inngjerding skal skje på en slik måte at den ikke er til hinder for reinens bruk av området utenom beitesesongen.
- \* De bygningsmessige og tekniske innstallasjoner skal være gjort før kultivering starter.
- \* Grøfting, kanalisering eller planering skal ikke foretas uten godkjenning.

Beitedyr

Innenfor verneområdene med randsoner beitet det i 1995:

Kyr	452
Ungdyr	521
Sauer	4679
Geiter	416

**3.2 Skogbruk**

Skog blir bare i svært beskjeden grad berørt innenfor den rammen (arbeidsgrense) som er utgangspunktet for verneplanprosessen i Rondane/Dovrefjellområdet i Dovre kommune. Det er noe skog innenfor plangrensen på Dovrefjell og i Grimsdalen.

Det er hovedsakelig bjørkeskog langs E-6 over Dovrefjell. Syd for vegen er det en del naturlig furuskog fra Fokstugu til Vålåsjøberget. Mens det er plantet et forsøksfelt med ulike bartrær i området syd/øst for Fokstugu.

En har hovedsakelig bjørkeskog i hele Grimsdalen. Andelen av furu øker østover og nedover dalen. De østlige delene, mot Folldal grense har områder med rein furuskog. I dette området avvirkes det årlig noe skog av bruksberettigede i Grimsdalen/Haverdalen etter blinking. Total avvirking er svært beskjeden og hogstene har for det meste karakter av lukkede hogster (tynning/gjennomhogst).

Området ligger i sin helhet i vernskogområdet etter skogbruksloven (vedtak i Fylkeslandbruksstyret 1. mars 1994). All hogst unntatt ved til husbehov er derved meldepliktig og skal godkjennes av skogoppsynet (i praksis skogbrukssjefen) i kommunen.

**4.0 FRILUFTSLIV OG REISELIV**

Eksisterende turistnæring innenfor planområdet har hovedsakelig sitt utspring fra den tradisjonelle landbruksnæringen, her med tilknytning til fjellgarder, seterbruk og jakt-/fiskekultur. Dette har utviklet seg til å bli flere selvstendige turistbedrifter som er basert på helårsdrift, samtidig som det fortsatt er noen som har beholdt bindeleddet til landbruksnæringen.

En rekke turistbedrifter utenfor området/i randsonen er også brukere av fjellområdene ved tilrettelegging og opplegg for sine gjester. Dette omfatter blant annet organiserte/guidede opplegg knyttet til opplevelser. Av opplegg som gjennomføres kan nevnes alt fra moskus-guiding, fjellklatring i Snøhetta-massivet til ridning



Oversikt-turistbedrifter i og rett utenfor planområdet:

Dovrefjell	: Hjerkin Fjellstue/gard, Hageseter turisthytte, Dovregubbens Hall, Furuhaugli turisthytte, Fokstugu gard, Hjelle seter, Snøhetta Camping-Hjerkin.
Grimsdalen	: DNT-Grimsdalshytta, Vigerust seter.
Dørålen	: Øvre Dørålseter, Midtre Dørålseter og Nedre Dørålseter
Haverdalen	: Haverdalseter turisthytte.

Totalt utgjør reiselivsnæringa ca 33 årsverk i dette området.

Oversikt over gjestesenger på de fleste turiststedene:

		Antall sengeplasser
Øvre Dørålseter Turisthytte	Turisthytte	100
Hageseter Turisthytte	Turisthytte	80
Hjerkin Fjellstue	Fjellstue	76
Hjelle seter	Hytter	40
Fokstugu	Fjellstue	20
Dovregubbens Hall	Hytter	36
Furuhaugli Turisthytte	Hytter/camping	138
Grimsdalshytta	Turisthytte	54
Haverdalsseter	Turisthytte	42

Reiselivsbedriftene har til sammen ca 600 gjestesenger, ca 240 caravanplasser og 2 rideleire om sommeren.

Dørålsetrene og Grimsdalshytta er stengt i perioden 1 mai til 10 juni, grunnet villreinkalvingen. Haverdalseter transporterer inn overnattingsgjester i påska ved hjelp av snøscooter.

**4.1 Utfartsområder**

I kommunen er det en rekke mye brukte friluftsområder.

Preparerte skiløyper

- Dombåsmorkje, nord og syd for E-6. Utgangspunkt fra Dombås skistadion (langrenn/skiskyting).
- Grimsdalsvegen v/Eftansåe, med utgangspunkt i opparbeidet parkeringsplass.
- Skogseter/Høvringenområdet. Utfart fra begge områdene. Stikket løype både i snaufjell og skogbandet. Bruken er knyttet til vinterferie og påske.

Merka turstier

- Dombås, Hindbrekkaområdet
- Dovreskogen, Skogseter (planlagt) - ikke gjennomført.
- Et omfattende DNT-løypenett og stier. Berører både Dovrefjell og Rondane. Dette gjelder et merka stinett fra Fokstugu, Furuhaugli og Hageseter til Grimsdalshytta, eller fra Grimsdalshytta og videre til Dørålsetrene eller Haverdalsetra, og fra Dørålen videre til Rondvassbu eller Høvringen, eller over Sletthøi fra Haverdalsetra til Høvringen.

Parkeringsplasser for utfart

- Hjerkinn, knyttet til Snøheimvegen
- Gautåseter (privat)
- Div. avkjøringer knyttet til E-6 over Dovrefjell
- Kringluttjærn (vinter)
- Dovregubbens hall
- Fokstugu (gamle riksvegsløyfe)
- Hondyrju/Hjelle seter
- Grimsdalsvegen v/Eftansåe.

Utgangspunkt for utfartsrekreasjon om sommeren

- E-6 over Dovrefjell
- Kvitdalsvegen (Hjerkinn)
- Grimsdalsvegen
- Hellbergvegen/Haverdalsvegen
- Nysetervegen (Dovrefjell)
- Grønseter/Gardsendvegen (Joramo Bygdalmenning)
- Grønbakken-Ivarslåseter (Grimsdalen st.al/Gråsidefeltet)
- Stordal-Ivarslåsetre (Gråsidefeltet)
- Ringveg Skytefeltet (Hjerkinn)
- Snøheimvegen (Hjerkinn)
- Div. veger til setergrendene (Grimsdalen, Dovrefjell, Heimfjellet)

**4.2 Jakt og fangst**

Innenfor planområdet er det 3 adskilte villreinstammer; Rondanestammen, som har tilhold sør og øst for E6, Snøhettastammen nordvest for E6 og Knutshø nordøst for E6 over Dovrefjell.

Innenfor Rondane nord villreinområde har Dovre ca 773.500 dekar tellende villreinareal. Fellingskvoten for 1995 var totalt 282 dyr fordelt på statsallmenning (228), privat (48) og bygdeallmenning (6).

Vinterstammen i Rondane nord villreinområde har de siste årene vært på rundt 1200 dyr, men årlig er det en viss utveksling av rein mellom Rondane nord og Rondane midt over elva Ula i Sel kommune.

I Snøhetta Villreinområde ligger ca. 221.000 dekar i Dovre. Av dette ligger ca. 165.000 daa innenfor Hjerkinn skytefelt. Den totale fellingskvoten i Dovre i 1995 var på 94 dyr. (I tillegg kommer noen dyr i Joramo bygdeallmenning som tildeles av Lesja kommune.) Snøhetta Øst-villreinstamme består av ca. 2000 vinterdyr.

Dovre har totalt ca. 247.000 daa tellende elgareal med en kvote på 36 dyr (1995). Av dette ligger ca. 90.000 dekar innenfor planområdet. I 1995 ble 15 av 33 elg felt i planområdet. Elgstammen i Dovre består av flere delstammer, og trekker fra og til nabokommunene Lesja, Folldal, Sel og Vågå.

Alle jaktrettighetshaverne i Dovre er tilsluttet Dovre Elgutvalg, som blant annet tildeler kvoter. I tillegg er der noe hjort i området.

Bestanden av rådyr har variert sterkt de siste årene. Etter noen år med snøfattige vintre og høy bestandstetthet er antallet rådyr igjen sterkt redusert.

Småvilt.

Det drives en god del småviltjakt innenfor ytre plangrense for nasjonalparkplanen. Rypebestanden, og da særlig lirypebestanden, har vært tildels dårlig de siste åra. Harebestanden var i 1995 nokså bra, men bestanden svinger som hos resten av småviltartene.

Dovre Fjellstyre solgte ca. 550 småviltkort i 1994. Med en tilbakemeldingsprosent (fangstrapport) på 54 %, ga dette et uttak på 850 ryper, 19 orrfugl, 1 storfugl og 170 harer.

I tillegg selger Joramo bygdeallmenning og de private grunneierlagene en del kort. Statistikk for de private områdene og bygdeallmenningen foreligger ikke.

#### 4.3 Fiske

På grunn av topografien, er det svært få fiskevatn i området. Foruten en del mindre tjern er det kun 18 fiskevatn i området, med Vålåsjøen på 1,2 km<sup>2</sup> som det desidert største fiskevatnet. Hele 8 av disse vatna er oppdemt for å bedre forholdene for fisken. Disse er: Langtjønn, Ryddølstjønn, Storrvatn, Ytre Bottjønn, Kroktjønn, Haukskardtjønn, i Grimsdal st.alm, Langtjønn i Joramo bygdeallmenning.

I tillegg fiskes det en god del i bekker og elver i Folla- og Atna-vassdraget.

De dominerende fiskeartene er ørret og røye. Horrtjønnin, Vålåsjøen og Avsjøen har også bestander av harr. Harren i Vålåsjøen er i sterk tilbakegang.

Både Storrvatn og Skagsnebbtjønn er overbefolket av røye. Bestanden av ørekyte har vokst kraftig i Avsjøen og Vålåsjøen med tilliggende bekker og tjern. Det ble i 1995 satt i gang et utfiskingsprosjekt av ørekyte i vassdraget.

I Vålåsjøen er det også registrert en bestand av steinulke.

For å styrke fiskebestandene i vatn med dårlig rekruttering og grunne vatn som får oksygensvikt enkelte vintre, settes det årlig ut ca. 3000 settefisk mellom 1 og 4 år i følgende vatn og elver: Grimsi, Ryddølstjønn, Grønnbacketjønnin, Haukskardtjønn, Folla, Vesleåa, Langtjønn i Grimsdal st.alm, Langtjønn i Joramo, Kroktjønn, Bottjønn og Ulbekktjønnene. I tillegg flyttes det en del fisk fra bekker opp i en del vatn. Fiskeutsettingene er i tråd med fiskekultiveringsplanen for Oppland.

I området selges det årlig ca. 1000 fiskekort.

Surhetsgraden i vatna er i dag stort sett tilfredsstillende for fisken og insektfaunaen. Bequerellnivået i fisken (Vålåsjøen og Storrvatn) ligger på ca 150 Bq.

#### 5.0 SKIFERINDUSTRI

Skiferindustrien i Dovre er lokalisert med dagbrudd i Hellberget, som ligger i et område sør for Grimsdalen, inn mot Haverdalen. Skiferen blir transportert ned til Dovre sentrum for videreforedling og salg både innlands og på verdensmarkedet.

Uttaksområdet drives i dag av Skifer & Naturstein, avd. Dovre (Riber & Søn A/S). Området er på totalt 7 km<sup>2</sup>, mens den daglige drift foregår på et mindre, konsentrert område på ca 160 dekar. Det er undersøkt og foretatt drift i noen mindre dagbrudd i nærområdet.

Uttaket av skiferstein er basert på sommerdrift, med en driftsperiode fra 15.juni til ca 15 november. Vegen inn i området, Hellbergvegen, er kommunal og åpen i samme tidsrom.

Bedriften sysselsetter i dag 26 heltidsansatte og er således en betydelig virksomhet innen Dovre kommune.

Det er under utarbeidelse en driftsplan for uttaksområdet, hvor drivverdige forekomster vil bli kartlagt av NGU. Driftsplanen vil også inneholde miljømessige momenter som beskriver deponeringen og landskapspleie for bruddområdet.

## 6.0 FORSVARET

Forsvarets virksomhet i Dovre er knyttet til Hjerkinnskytefelt på Hjerkinns og HV-skolen på Dombås.

### 6.1 Hjerkinnskytefelt

#### Historikk

Hjerkinnskytefelt er på total 165 km<sup>2</sup>, hvorav 132 km<sup>2</sup> ligger i Dovre kommune. Feltet ble tatt i bruk i tidsrommet 1923-25 og ble bruk sporadisk til øvelsesskyting fram til 1945.

#### Dagens aktiviteter

Hjerkinnskytefelt er hovedskytefelt for forsvaret i Sør-Norge, og brukes i første rekke til artilleri- og kavalleriskyting, samt flybombing. Feltet er bygd ut med ca 84 km vei. De ulike baneanlegg består av opparbeidede målområder, standplasser, skytelederhus, observasjonshytter o.l. Knyttet til Hjerkinnskytefelt er det administrasjonsbygg, forlegninger, verksteder og garasjer.

I de senere år har forsvaret hatt 47 bruksuker årlig. Høyeste aktivitet finner sted i månedene mars, mai, juni, august og september. Under reinsjakten og i påsken er feltet åpent for allmenn ferdsel, og under småviltjakta er det tidvis åpent. Veien til Snøheim er normalt åpen med passerseddel og bomavgift, og rundt 7000 turister passerer gjennom feltet hvert år.

Det er utarbeidet en egen flerbruksplan for skytefeltet. Hovedmotivet for flerbruksplanen er å formalisere samarbeidet med sivile brukere, hensyn til verneinteresser, friluftsliv og turisme.

#### Planlagt fremtidig bruk

Forsvaret er inne i en fase med ny struktur, omplassering, og flytting av ulike funksjoner og enheter i Sør-Norge.

Dersom det blir etablert et eget regionfelt for forsvaret i Østerdalen vil den militære aktiviteten i Hjerkinnskytefelt forventes å bli avviklet.

## 6.2 Annen militær øvingsvirksomhet

Området fra Fokstumyrin naturreservat og fram til Grøndalen blir benyttet til generell vintertrening. Motoriserte hjelpemiddel blir brukt fram til selve Grøna. Vanligvis er øvelsene bestående av ca 50 mann med snøscootere som sikkerhet. I tillegg er området reserveområde for større avdelinger.

Selve Dovrefjellsplatået over til Grimsdalen blir brukt i perioden januar til april av større og mindre avdelinger med og uten motoriserte hjelpemiddel. Hovedsakelig blir øvelsene lagt i nærheten av vei og består i oppsetting og forflytting av materiell. I tillegg gjennomføres bivuakkøvelser, vintermarsjer og skredøvelser med 100 - 150 mann igjennom 2-3 ukers kurs i gjennom vinteren. Til disse øvelsene blir motoriserte hjelpemidler brukt på grunn av sikkerheten for avdelingene.

## 7.0 MOTORFERDSEL, BOBILER OG CAMPING.

Kommunen har ført en restriktiv linje i forbindelse med motorisert ferdse i utmark, såvel på vinterføre som sommerføre.

Kommunen har gitt 5 personer/organisasjoner løyve for ervervskjøring på vinterstid. All transport av varer til hytte skal utføres av disse. Utenom dette gis det enkelte løyver i forbindelse med næringskjøring og restaurering av hytter i forbindelse med byggesøknad/byggemelding.

Kommunen har også definert sårbare områder med kommunale bestemmelser i henhold til § 2 og 3 i Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.

I forbindelse med en turistbedrift i Haverdalen, blir en del gjester kjørt/dratt innover med viesel i påsken.

De mange gamle kjøresporene i høgjellet har medført en god del bilkjøring i utmarka. Kommunen har nå definert hva som er bilveg og kjørespor (utmark), slik at problemet er minsket betraktelig.

### Bobiler/camping

Både over Dovrefjell og i Grimsdalen blir nærområdene til vegene svært mye brukt til camping av bobiler og campingvogner. I Grimsdalen er camping regulert ved at campingturistene informeres og styres inn på 4 enkle opparbeidede fjellcampingplasser.

For Dovrefjell sitt vedkommende er ei kommunalt oppnevnt arbeidsgruppe igang med utarbeidelse av én tiltaksplan for regulering av villcampingen i nærområdene til E6. Hovedprinsippet er å lede villcampere inn på de etablerte campingplassene (turistbedriftene) gjennom informasjon samt å hindre villcamping ved oppsetting av fysiske hindringer.

Det er også nedsatt ei interkommunal arbeidsgruppe som skal utarbeide en plan for informasjon og regulering av villcampingen langs Dørålsvegen i Folldal og Dovre kommuner.

## 10.0 BRUK AV VEGER

### Fjellveger

Det er en god del fjellveger innenfor planområdet. Opprinnelig er dette seterveger som også er tatt i bruk av allmennheten i forbindelse med utøvelse av jakt, fiske, friluftsliv og turisme.

De viktigste vegene i Dovrefjellområdet er Nysetervegen og Gardsenden/Grønnseter-vegen. Disse vegene har en mer begrenset bruk av setereierne, hyttefolk og utøvere av jakt, fiske og friluftsliv.

I «Rondaneområdet» ligger Grimsdalsvegen med sidevegene til Hellberg-Haverdalsvegen og veien til Ivarslåsetre. Fra bygda går den "nye" veien (Røddølsvegen) til Svartdal- og Ivarslåsetre. Dørålsvegen starter i Folldal kommune (mot Atna) og går inn til Dørålsetrene.

Grimsdalsvegen går gjennom en seterdal med flere seterstuler. Veien brukes av en større mengde turister (busser/biler) mellom Dovre og Folldal, men er også en viktig transportvei for landbruksnæringen blant annet til nedkjøring av avling fra seterkvæene og transport av husdyr til og fra beite.

Hellberg-Haverdalsvegen er brukt i forbindelse med skiferindustrien og seterstulen i Haverdalen m/Haverdalseter turisthytte. De av overnattingsgjestene på Haverdalsseter turisthytte som ikke ønsker å kjøre på grunn av veistandarden fra Hellberget og inn til turisthytta blir hentet med bil eller går til fots. Fra Hellberget og inn til Haverdalsetrene ble veien utbedret i 1993 for å lette adkomsten til setrene. Fylkesmannen i Oppland uttalte den 09.08.93 til opprusting av veien til Haverdalssetrene følgende: «Fylkesmannen har ikke noe imot at vegen rustes opp for å lette driften av setrene og av turisthytta. Vegen må imidlertid ikke åpnes for vanlig ferdsel med bil. Dette medfører krav om låst bom som bare grunneieren/setereierne har nøkkel til.»

Ivarslåsetervegen/Røddølsvegen er knyttet til seterdriften og som adkomst til en del måssåhus i området.

Alle de nevnte vegene er stengt om vinteren. Hellbergvegen/Haverdalsvegen er stengt mellom 15 november og 15 juni.

Brukssesongen for Grimsdalsvegen er avhengig av snøforholdene, slik at i vintre med lite snø kan veien være åpen til ut i januar/februar måned.

Dørålsvegen starter i Folldal og er en privatveg/bruksveg for oppsitterne til setrene og turistbedriftene. Den åpnes til sesongen 10 juni og stenges ved sesongslutt, ca 15 september.

## C. INNGREP OG BRUK - SEL KOMMUNE

### 1.0 INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse:

De viktigste næringsveiene i kommunen er jord- og skogbruk, industri, reiseliv og handel. Høvringen og Mysuset er opprinnelige gamle setergreider som har utvikla seg til å bli turiststeder. Dette er nå hovedinnfallsporene for fot- og skivandrerne inn i nåværende Rondane nasjonalpark. Nærmest turiststedene Høvringen og Mysuset har landskapet et viddepreg, mens innenforliggende områder har et mer alpint preg med 10 topper over 2000 m.o.h.

Det går fylkesveg fram til både Høvringen og Mysuset.

På Høvringen er det ca 550 hytter og 700 gjestesenger i hotell og pensjonat.

Mysusetområdet har ca 700 hytter og 250 gjestesenger. I Kampenområdet er det ca 90 hytter. I tillegg kommer ca 50 setre som også benyttes som fritidshus.

#### 1.2 Eiendoms- og rettighetsforhold:

Eksisterende nasjonalpark er statsalmenning og er på ca 200.000 dekar i Sel kommune (eksisterende Rondane nasjonalpark er 581.100 dekar).

Det aktuelle utvidelsesområdet har følgende eiendomsfordeling:

Statsalmenning	42.000 dekar
Privat	13.000 dekar

#### 1.3 Tradisjonell bruk

Sel sin del av Rondane er rik på funn som viser bruk av området opp gjennom tidene.

Mesteparten av funnene er knyttet til jakt, fangst og forsanking. Ved Indretjørne er 4 eldre «måsså hus» tatt vare på. Innenfor eksisterende nasjonalpark er det gjort interessante funn i gravhauger fra eldre jernalder og merovingertid (500 f.kr. - 800 e.kr.). En gravhaug ved Spranget er datert til år 340 - 140 f. kr.

Rondane har igjennom det siste århundret vært mye brukt av fjellvandrere. Den Norske Turistforening har merka et omfattende løypenett i fjellområdet.

#### 1.4 Tekniske inngrep

Det går 2 veier inn i området som er åpne for biltrafikk mot bomavgift i barmarkssesongen. Veiene går fra Høvringen til Smukksjøseter og fra Mysuset til Spranghaugen. Veiene inn til Peer Gynt hytta og fra Spranghaugen inn til Rondvassbu er stengt med unntak for helt nødvendig transport til disse stedene i henhold til retningslinjer for nasjonalparken. Veien inn til Smukksjøseter har et grusuttak øst for Kjondalsbekken mot Smukksjøen. I tillegg går det en bomvei inn til Bjørnhøllia fra Atnadalen.

Det ble bilvei til Rondvassbu ved at en tidligere traktorvei stadig fikk høyere standard, med en kraftig opprustning på 1970-tallet. I juni 1963 ble det gitt tillatelse til utbedring av veien til Peer Gynt hytta slik at den ble farbar med traktor. Siden er den utbedret til bilvei (lav standard). De veistrekingene som ligger i nasjonalparken er stengt for allmenn motorisert ferdsel. Det har vært prøvedrift etter skifer ved Spranget tidlig på 1960-tallet.

Ved Spranghaugen er det spor etter et gammelt grusuttak. Området rundt Spranghaugen bærer preg av menneskelig aktivitet, med selve parkeringsplassen som det mest vesentlige inngrepet.

Det ligger en betjent DNT-hytte, Rondvassbu, i eksisterende nasjonalpark. Opprinnelig var DNT sine hytter i Rondane bare åpne i påske- og sommerferien. Vintersesongen på Rondvassbu varer imidlertid nå fra midten av februar til ut i april. Rondvassbu og Bjørnhollia er stengt i perioden 1 mai til 10 juni på grunn av kalvingsperioden for villrein, noe som også gjelder selvbetjeningsdelen. Sommersesongen er fra slutten av juni til ca 10. september. Rondvassbu har økt antall sengeplasser fra 70 i 1963 til 128 i 1993.

Overnattingsdøgn 1995:

Smukksjøseter

Rondvassbu ca 11000

Bjørnhollia ca 7000

## 2.0 PLANSTATUS

Hele verneplanområdet i Sel faller innenfor det som er avsatt som LNF-område i kommuneplanens arealdel. Ved Formolia er det en reguleringsplan i området ved Skardsetra. Det er også egne reguleringsplaner for Mysusetter, Høvringen, Vardemorkje og i Kampenområdet. Ingen av disse planene er i strid med nasjonalparkplanen. Statskog arbeider med en egen reguleringsplan med tanke på å flytte parkeringsplassen på Spranghaugen. Kommuneplanutvalget i Sel har vedtatt å flytte parkeringsplassen. Utover dette er det ikke planer om nye reguleringsplaner innenfor meldingsgrensa til nasjonalparkplanen.

I tillegg gjelder fylkesdelplan Rondane med retningslinjer.

## 3.0 LANDBRUK

### 3.1 Jordbruk

Området brukes som beiteområde for storfe og sau. I 1995 var antallet sau på beite 3500. Det ligger 3 setre innenfor området: ei ved Skjærungsåi, ei ved Kjondalsbekken og ei ved Løypeskarven.

### 3.2 Skogbruk

Innenfor planområdet er det skog i Vesl Uladalen og i Formolia. Skogen består av gran, furu og bjørk. I Vesle Uladalen er det bygd skogsveier for å ta ut tømmer. Det er blant annet tatt ut et område med skog etter vindfall i 1994. Det øvrige skogvokste området bærer ikke preg av hogst og har lav bonitet.

Totalt er det ca 4000 dekar skogvokst areal innenfor området. Av dette er det ca 1000 dekar barskog i Formolia og Vesl Uladalen og 3000 dekar med høytliggende fjellbjørkeskog. Hele området ligger i vernskogområdet.



#### 4.0 FRILUFTSLIV OG REISELIV

Rondane er et av de viktigste friluftsområdene i Norge. Fotturisme med utgangspunkt i et sammenhengende DNT-merka stinett har stort omfang. Bruken av området har vært økende på 1990-tallet om man tar utgangspunkt i overnattingsbedriftene inne i området. Men det kan virke som om fotturismen har stabilisert seg de siste årene.

Hyttekonsentrasjoner, åpne veier, merka stier/løyper, turisthytter osv legger grunnlaget for hvilke områder som brukes mest intensivt. De fleste fotturistene kommer for å oppleve en vill fjellnatur med 10 topper over 2000 m.o.h. med Rondeslottet på 2178 m.o.h. som den høyeste.

Sommer:

De viktigste innfallsportene i barmarksperioda er: Mysusetter/Spranget, Kampen/Havn, Høvringen/Smuksjøseter og noe fra området ved Putten seter og fra Atnadalen via Bjørnhollia.

Merka stier og løyper har stor betydning for hvor folk går i fjellet. Det er et omfattende nett av merka turstier i barmarkssesongen. Det er stor ferdsel fra Mysusetter/Spranghaugen og inn til Rondvassbu i barmarksperioden. Mange starter også turen med å kjøre inn til Smuksjøseter, for å starte fotturen fra dette området.

Sommerstid er det en omfattende bruk av områdene vest, sør og øst for Bråkdalen/Smiubelgin og det vestlige området sør for Illmannhø. Der er bruken mest intensiv langs veiene og enkelte merka stier. I dette området finner man alle brukergruppene, som dagsturister, hytteboere, hotellgjester og hyttevandrere. I området og ved stiene fra Smuksjøen, Rondvassbu og Bjørnhollia blir det særlig intensiv ferdsel. Dette er de tre passeringsområdene nord-sør gjennom Rondanemassivet med knutepunkt for merka stier. Hytte til hytte vandrerne er nesten enerådende i sentrale deler av Rondanemassivet.

I sommersesongen går det båt til å fra enden av Rondvatnet for å lette ferdselen mellom Rondvassbu og Dørålseter.

Vinter:

I snøperioden er de viktigste innfallsportene Mysusetter, Høvringen og Smuksjøseter. Vinterstid er det preparerte skiløyper og stikka-skiløyper i området både med utgangspunkt i Høvringen og Mysusetter. En skitrase har vært oppkjørt med snøscooter fra Tjønnbakken - Peer Gynt Hytta til Smuksjøseter som en prøveordningen de 2 siste vintersesongene. Reiselivet i kommunen er svært opptatt av at tilbudet av preparerte og merka skiløyper blir opprettholdt på 1996-nivå.

Vinterstid er bruken av området størst langs de oppkjørte skiløypene mot Høvringen og Mysusetter. Mot vinterferie og påskeferie øker ferdselen innover mot Rondvassbu og Peer Gynt hytta. Igjennom hele vintersesongen foretar folk toppturer i Rondanemassivet hovedsakelig med utgangspunkt fra Rondvassbu.

#### 4.1 Forskning og undervisning

Rondane har i mange år vært brukt til forskning. De flerårige prosjektene som i dag berører parken går blant annet ut på forsuringsovervåkning og klarlegging av effekten av radioaktivitet på norsk natur.

Rondaneområdet brukes også i undervisningsøyemed blant annet av fjellskolen på Høvringen, høyskoler, universitet og lokale skoler.

#### **4.2 Jakt og fangst**

Jakt har vært drevet i området langt tilbake i tid. Innenfor planområdet finnes det av hjorteviltartene villrein og tidvis elg, hjort og rådyr.

Totalt er det gitt en fellingstillatelse på 69 villrein i 1996 og det ble av disse felt 34 stk i Sel kommune. Noe som gir en fellingsprosent på 49 %. Antall fellingstillatelser og avskyting varierer noe fra år til år etter størrelsen til villreinstammen.

Det utøves i tillegg småviltjakt.

#### **4.3 Fiske**

Som følge av berggrunnen er elvene og vatna stort sett næringsfattige, og har generelt liten evne til å motstå sur nedbør.

Det er fisk i alle de større elvene i området, og en del av vatna. Aure er den vanligste arten, men også røye finnes enkelte steder. I Rondvatnet er aurebestanden utgått, på grunn av forsuring.

## D. INNGREP OG BRUK - NORD-FRON

### 1.0 INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse

Planområdet omfatter snaufjellsområder med rolige landskapsformer, og en U-formet seterdal med barskog og fjellbjørkeskog. Det drives aktiv seterdrift i planområdet. Det er ikke fast bosetting innenfor planområdet.

#### 1.2 Eiendomsforhold

Eksisterende nasjonalpark er statsalmenning og er på ca 90.000 dekar. Hele utvidelsesområdet i kommunen er privat eid, totalt ca 65.000 dekar.

#### 1.3 Tradisjonell bruk

Området har vært brukt aktivt av befolkningen i tiliggende bygder langt tilbake i tid. Spesielt seterbruken har vært viktig og har framdeles stor betydning. Kulturlandskapet i Frydalen er godt bevart, og kommunen og grunneierne har vært bevisste på å ta vare på natur og kulturkvalitetene i området.

Jakt, fangst og fiske har også lange tradisjoner.

#### 1.4 Tekniske inngrep:

Fra Kvam går det en sommervei igjennom Frydalen som kommer ned på Vinstra. Vegen kalles Per Gynt seterveg og går til Kvamsnysætrin, Byresætra, Skoesætra, Øyasætra, Koltjørnhaugen, Toksesetra og Fiskedalssetra. Innenfor planområdet er det 13 km med sommerbilvei. Det er i dag et grusuttak mellom Kvamsnysætrin og Flakken som blir brukt til vedlikehold på den delen av Per Gynt setervei som ligger i Kvam grunneierlag. Den øvrige delen av vegen som ligger i Sødorp grunneierlag blir gruset fra et uttak ved Krøkla (utenfor planområdet).

Kontaktutvalget som er oppnevnt i kommunen peker på behovet for ei avklaring omkring bruken av vegen frå Fryvollan til Øygaardssætra og videre mot Glugga. Denne vegen blir i dag nytta en del i samband med reinsjakt og nyttetransport inn i Vuludalen. Vegen er opparbeidet nesten helt opp til skoggrensa (1.000 m o.h.). Tilsvarende avklaring bør også foretas for vegen fra Fiskedalssetrin inn til Storvatnet.

Vegen fra Fryvollan mot Glugga ble opparbeidet maskinelt på 1960-tallet for å dekke transportbehovet inn til gjeterbuene i Vuludalen, jakt/fiske inne i Rondane. Etter dette har det ikke vært utført maskinelt vedlikehold eller vært foretatt utbedringer av vegstandard.

Vegstandarden er slik at vegen må karakteriseres som traktorveg for hele strekningen.

Nord-Fron kommune vil legge opp til en gjennomgang og klassifisering av veger/kjørespor etter reglene i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, for å avklare om de kan regnes som veg eller utmark.

Fra Kvam og Sødorp grunneigarlag forutsetter man at det fortsatt kan tas ut grus fra eksisterende grustak til grusing av driftsveger og til Peer Gynt seterveg. Sistnevnte veg har behov for vedlikehold og evt. en opprustning på enkelte strekninger.

## 2.0 PLANSTATUS

Området er i kommuneplanen lagt ut som LNF-område med forbud mot hyttebygging, og båndlagt for vurdering i forbindelse med nasjonalparkplanen. Kommuneplanen gir mulighet for å bygge ut eksisterende godkjente hytteeiendommer med inntil 110-150 nye hytter.

I Frydalen er det fortsatt en del eksisterende hyttetomter som ikke er utbygd. På to areal i området sørøst for Frya er det planlagt inntil 19 nye hyttetomter. Disse ligger i Flakken (reguleringsplan med 12 ubebygde tomter) og Koltjønna (disposisjonsplan med 7 ubebygde tomter). Enkelte grunneiere har her allerede lagt ned grunnlagsinvesteringer som planlegging, oppmåling, fradeling, vegframføring mv.

Nord(vest) for Flakken er det avsatt et område til forretning/service/reiseliv i siste kommuneplan for Nord-Fron.

Kommunen planlegger å lage en egen kommunedelplan for området.

I tillegg gjelder fylkesdelplan Rondane med retningslinjer.

## 3.0 LANDBRUK

### 3.1 Jordbruk

Seterbruk:

Det er totalt 36 setre i området, og av disse hører 25 setre til bruk som er i drift i dag. På 8 av disse er det tradisjonell setring med mjølkeproduksjon.

Det har vært en økning i interessen for å starte opp med tradisjonell seterdrift. Kommunen regner derfor med at enkelte mjølkeprodusenter vil starte opp med setring igjen. I forbindelse med dette kan det bli behov for restaurering/påbygg av flere seterhus i åra som kommer. Ved ny eller endra bruk av seterhusene kan det bli behov for en oppgradering av vegstandarden, for eksempel dersom setre starter opp igjen med mjølkeproduksjon. Mjølketransporten vil kreve god bilveg helt inn til fjøsdøra.

Kraftforsyninga til mjølkeanlegga på setrene i dette området har til nå vært dieselaggregat.

Utmarksbeite:

Kommunen har utarbeidet en beitebruksplan for hele kommunen. Hele området er beiteområde for Sødorp og Kvam sausankarlag. Det er svært gode beitestrekninger i lia mellom Glitterdalen og Kvamsnysetra, i Bergemellomdalen, Frydalen og i Koltjernlia. Fra Nord-Fron blir det sluppet 7-800 sau i området opp mot Rondane Nasjonalpark. For saueholdet kan utsetting av saltsteinautomater og bygging av samlekvær være nødvendige tiltak i framtida. I tillegg til sau, beiter storfe og hest i området.

I tidligere tider, fram til på 1960 tallet, ble det sluppet fedrifter inn i Vulufjell. Fra enkelte bruksberettigede har det vært interesse for å gjenopppta noe av denne typen fedrift.

Det er i Vulufjell i dag beite av hest og storfe som blir sluppet ved Eldåsetra. Hestesleppet er organisert med egen gjeter med ca 20-30 hester.

Dyrkingsjord:

I henhold til økonomisk kartverk er det innenfor planområdet ca 2030 dekar som er klassifisert som dyrkingsjord.

Fordelinga i området er slik:

* Hovdmyra og austover	380	daa
* Bergemellom	30	daa

* Ved Kvamsnysetrene	110	daa
* Fryvollane	50	daa
* Ved Storvatnet	100	daa
* Ved Koltjønnhaugen	590	daa
* Fremre Fiskdalen	770	daa

Det blir stimulert til aktiv setring gjennom direkte tilskudd til de som produserer mjølk på setra, samtidig som mjølkeprisen er høg om sommeren. Kommunen mener derfor at det ut fra dette kan bli behov for mer dyrkajord og kulturbeite for seterbrukerne.

### 3.2 Skogbruk

Det står ca 10 000 daa produktiv skog innenfor planområdet. I tillegg til den produktive skogen er det også større områder med vedskog. Hele området ligger innenfor vernskoggrensen.

Det er få driftsveger for skogbruket i området. Det kan være ønske om å utvide dette noe for å få ut virke fra områdene som ligger lengst unna bilveg. Kommunen har påpekt at det kan være ønskelig med skogsveier blant annet ut fra Peer Gynt sæterveg mellom Koltjønnhaugen og kryssing Frya (UTM 470 440) og mot NV, og likeledes fra Øygaardssætra mot NV og SØ. Nordøst for Luseby (utløp Glitra), ligger det et granplantefelt inn mot eksisterende nasjonalparkgrense.

## 4.0 FRILUFTSLIV OG REISELIV

Hele planområdet er et svært viktig friluftsområde. I tillegg til de som går fra hytte til hytte langs merka stier og løyper brukes området i stor grad av lokalbefolkning og folk som benytter hytter og turistbedrifter i nærområdet.

Sommerstid blir stinettet til DNT mye brukt. Som en oppfølging av forslag til forvaltningsplan for Rondane er en ny merka DNT sti mot Glitterdalen og Frydalen etablert, samtidig som merkinga på stien igjennom Steinbudalen er fjernet. Tilsvarende er foreslått for stien i gjennom Musvorddalen. Dette er tiltak som er gjennomført for å bedre forholdene for villreinen.

Sulseter rideleir organiserer rideturer både i Frydalen og innover i Rondane. Denne virksomheten er i ekspansjon.

Det er i dag et preparert skiløypenett fra Rondablikk-område inn i Frydalen og en sammenkopling mot Mysusetrområdet igjennom Glitterdalen. Trolløypa som går fra Rondablikk til Kvamsnysætrin og videre til Eldåbu er merka og oppkjørt noen få ganger i løpet av vinteren.

### 4.1 Jakt og fangst

Av de 4 hjorteviltartene finnes elg, rådyr og villrein innenfor planområdet.

Villreinjakta administreres av Vulufjell statsalmenning, som ligger innenfor eksisterende Rondane nasjonalpark i Nord- og Sør-Fron kommuner. I 1996 ble det for Vulufjell

statsalmenning tildelt 58 villreinkort, og av denne kvoten ble det felt 39 dyr.

Fellingsprosenten har de siste årene vært på mellom 50 og 70 %.

Vulufjell har de siste årene vært et bukkeområde for villreinen i Rondane villreinområde. Det er både bukketrekk nordover til Dovre kommune og mot sør over riksvei 27 i Ringebu kommune. Utviklingen de siste årene kan tyde på at simler og kalv i økende grad begynner å bruke Vulufjell igjennom hele året. På grunn av en målrettet forvaltning for å øke simle og kalveandelen i dette delområdet gis det bare fellingstillatelser på bukk (fri bukk eller bukk under 50 kg). Feilskytinger blir straffet med bøter.

I tillegg utstedes det fellingstillatelser på villrein for Tjørnsæterfjellet/Gråhøa og Frylia, for 1996 totalt 6 fellingstillatelser. Fellingsresultatet for dette området varierer mellom ulike år. Tjørnsæterfjellet/Sørdorpfjellet er et reint bukkeområde, der det bare felles bukk.

Villreintrekket mellom Sørdorpfjellet og Vulufjell antas å gå i området mellom Brattfonna og Eldåkampen. I Vulufjell er det bare jegere fra Sør- og Nord-Fron som kan få tildelt jakt.

For elgjakta utstedes det mellom 10 og 15 fellingstillatelser hvert år. Fellingsprosenten ligger på 70 - 80 %.

I tillegg selges det jaktkort på småvilt i planområdet.

#### **4.2 Fiske**

Det selges fiskekort innenfor hele planområdet. Området er delt opp i Vulufjell statsalmenning, Søre Kvam fiskeforening og Sørdorp grunneierlag. Søre Kvam grunneierlag forvalter fiskeretten innenfor Kvam og Leinsida grunneierlag.

## E. INNGREP OG BRUK - SØR-FRON

### 1.0 INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse

Planområdet omfatter snaufjellsområder med rolige landskapsformer. Frydalen og Vassbulia er skogvokst med bjørk og barskog. I Frydalen foregår det aktiv skogsdrift og setring. I Vassbulia er det etter 2. verdenskrig gjennomført to skogsdrifter. De gamle setrene i området er ikke lengre i aktiv drift.

Vassbulia bærer preg av å være et relativt urørt naturområde med enkelte eldre setervoller og seterbebyggelse.

#### 1.2 Eiendoms- og rettighetsforhold

Vassbulia:

Mathiesen - Atna AS	28.000 dekar
Fron - Atnadalen bygdealmening	ca 2.000 dekar

Frydalen-Østkjølen:

Utvidelsesområdet private grunneiere	ca 35.000 dekar
--------------------------------------	-----------------

Vulufjell statsalmenning ( i Sør-Fron)	ca 70.000 dekar
--	-----------------

En grunneier har rett på å ta ut noe tømmer i Vassbulia hvert år (en tult).

#### 1.3 Tradisjonell bruk:

Skogen i Eldålia og Frylia har gjennom lange tider vært utnyttet igjennom hogst. Det ble holdt utskiftning av området i 1859-61. Det totale produktive skogarealet innenfor planområdet er på ca 10.000 daa. Arealet er fordelt på 39 grunneiere. Skogen har hatt og har stor betydning som salgsvirke og til husbehov og ved.

Frya elv ble tidlig tatt i bruk som fløtningselv, og det ble fløyta tømmer i Frya til midten på 1960-tallet. Fløtningsdammen er nå restaurert.

I Eldålia dominerer furuskogen, mens på sørsiden av Frya er grana dominerende.

I Vassbulia består skogen av furu og bjørk.

I Frydalen er det fortsatt aktiv setring med melk, mens i Vassbulia er setringa nedlagt, sist på Musvolsetra rundt 1950.

Hele området brukes som beiteområde for sau og storfe.

#### 1.4 Tekniske inngrep

Det går bilvei inn i området fra Hundorp langs Østkjøelveien inn til Eldåseter og Dalseggsetra. Et mindre grusuttak til denne veien ligger ved veibrua over Svartåa. Det er i tillegg en traktorvei i Frylia.

Antall hytter innen området:

**Frydalsområdet:**

Søre Eldålia	4 hytter, 1 skogshusvær
Nordre Eldålia	4 hytter, 1 dambu
Frylia	2 hytter, 3 (1 dårlig stand) skogshusvær, 1 nedlagt sag

Sum 10 hytter, 4 skogshusvær, 1 dambu, 1 nedlagt sag

I tillegg:

1. Klopp ved Eldåbu turisthytte, på den nye ruta fra Rondvassbu til Eldåbu.
2. Klopp over Glugga, på stien fra Dalseggsetra til Øyasetra
3. Hengebru ved Store Fallet over Svartåa, på råket mot Eldåseter.

**Vassbulia:**

Rondesjå	Hytte
Fagerli	Jakthytte for Mathisen-Atna A/S, tidligere seter
Skogshusvære	Mathiesen, ved Atnsjøen utløpet av Søre Lausåi.
Musvolsetra	Fron-Atnedal bygdealmemming, utleie og bruk av almenningen
Gammelsetri	Omdisponert seter, nå fritidsboliger. 2-3 brukere
Buvollen	7 buer, 1 uthus og 1 forfallen smie. 4 av disse er alm.buer

Blekutjønn-Svartjønn 1 gammel forfallen bu tidligere brukt til onning.

Sum Totalt antall hus/uthus : ca 25

I tillegg:

1. Klopp over Djupbekken, ca 200 meter overfor Fagervoll
2. Tre klopper på stien fra Fagervoll til Musvoldsetra
3. Gammel bu mellom Blekutjønn og Svartjønni ved Atna.

## 2.0 PLANSTATUS

Områdets status i kommuneplansammenheng:

Vassbulia	Båndlagt foreslått nasjonalparkutviding
Eldålia	Båndlagt foreslått nasjonalparkutviding
Frylia	Landbruks, natur og friluftsområde

Oppføring av ny eller vesentlig utviding av eksisterende fritidsbebyggelse er i disse områdene ikke tillatt.



Kommunen viser til en «svært restriktiv haldning til dispensasjonar. I hovudsak berre hytter i tilknytning til loypenett (varmestuer) o.l bør tillatast. For søknader kor dispensasjon kan vera aktuelt leggjast saka fram for aktuelle sektorstyresmakter før vedtak vert teke.»

Det er ingen vedtatte reguleringsplaner innanfor det aktuelle planområdet.

Kommunens arealplan er fra 1991. Det er gitt en dispensasjon i Vassbulia siden den gang. Utover dette har det vært få dispensasjonssaker i området.

I tillegg gjelder fylkesdelplan Rondane med retningslinjer.

### 3.0 LANDBRUK

#### 3.1 Jordbruk

Innenfor planområdet er det i alt 8 setre i Frydalsområdet i Sør-Fron:

**Hovdesæter** - to setre (Bergdal og Oden) som ligger inntil hverandre med et inngjerda areal på ca. 104 da.

**Søre Eldåa** - tre setre (Nordgard Bjørke og Sygard Dalsegg). Inngjerda areal er her: Bjørkeseter 79 da og Dalseggseter 50 da. Det er ca. 400 m mellom disse setrene. Ved sida av Dalseggsetra er det ei inngjerda seter kve på ca. 20 da. med påståande nytt sel og et uthus. I tillegg er det i dette området rester etter ei gammel seter (kve).

**Nordre Eldåa** - to setre (Nordgard Dalsegg og Gammelsteig). Inngjerda areal er ved Dalsegg ca. 41 da. og Gammelsteig ca. 36 da. Avstanden mellom disse setrene er ca. 300 m.

**Nysteig** - ei seter med et inngjerda areal på ca. 17 da.

Av disse åtte setrene er to i bruk med tradisjonell mjølkeproduksjon. Bjørkesetra har både ku og geitmjølkeproduksjon. Alt areal på setrene blir i dag beita. Deler av arealet er overflatedyrka og har tidligere vært høstet til vinterfor.

Innen området er det lite dyrkingsjord, og det er lite aktuelt å nydyrke p.g.a. den lange avstanden til bygda. Kommunen mener det kan være aktuelt med en utvidelse av eksisterende seter kveer til beitebruk i framtiden.

Av husdyr frå Sør-Fron på utmarksbeite innanfor området var det i 1995:

49 storfe

63 geit

1662 sau.

#### 3.2 Skogbruk

Områdetaksten for Sør-Fron som ble utført i 1992 og 1993 viser mellom annet kubikkmasse og tilvekst. Mjøsens skogeierforening som har utført taksten, har skilt ut de skoglige dataene spesielt for Eldålia og Frylia, som ligger innenfor plangrensen for verneplanen. Tallene viser

at balansekvantumet (tømmerkvantumet man årlig kan ta ut fra skogen uten å måtte redusere kvantumet i framtida) er 1000 m<sup>3</sup> i Frylia og 725 m<sup>3</sup> i Eldålia.

Aktuell utvidelse av nasjonalparken omfatter en del bjørkeskog. Dette arealet er ikke med i områdetaksten da det ikke er definert som produktiv skog. Bjørkeskogen har likevel verdi som ved.

Hogstklassefordelinga (hkl) forteller om skogens alderssammensetning, hkl 1 er snauflete og hkl 5 er hogstmoden skog.

Hogstklassefordelinga viser at det for Frylia er:

- 2% (94 da) i hkl. 1
- 13% (671 da) i hkl.2
- 7% (358 da) i hkl.3
- 26% (1321 da) i hkl.4
- 52% (2633 da) i hkl.5

Totalt produktivt areal i Frylia er 5077 daa.

Tilsvarende hogstklassefordelinga for Eldålia viser:

- 0% i hkl. 1
- 5%(234 da) i hkl.2
- 5% (240 da) i hkl.3
- 15% (697 da) i hkl.4
- 75% (3555 da) i hkl.5

Totalt produktivt areal i Eldålia er på 4744 daa.

Taksten viser at det spesielt i Eldålia er svært lite yngre skog. Det meste av ungskogen er sannsynligvis naturlig gjenvekst, men det er utført planting på et par teiger. I Frylia som er dominert av gran, og der hogstforma har vært flatehogst, er det planta. Det er trolig brukt planter som er tilpasset høydelaget.

Kommunen påpeker at det kan være aktuelt å bygge enkelte nye skogsveier. Det er blant annet aktuelt med en vinterbilvei i området sør for Frya elv i retning kommunegrensa til Nord-Fron.

#### Vassbulia:

Vassbulia har et totalareal på ca. 28.000 daa, hvorav ca. 8.000 daa er skog. Mathiesen - Atna AS har gjort en enkel relaskoptakst som viser en årlig tilvekst på ca 230 kbm.

Skogen har vært drevet etter prinsipper for fjellskoghogst, bortsett fra 2 drifter rett etter 2. verdenskrig. Den gang ble det på grunn av hogstform noen få mindre hogstflater. I nyere tid er det gjennomført en større gjennomhogst.

Tømmer er utenom dette utvist på rot til lokale kjøpere og til en bonde som har bruksrett på tømmer (1 tult pr år).

Fron-Atnedal Bygdealmening eier to teiger i Vassbulia. Buteigen, der Buvollen ligger, er på ca. 65 daa. Unntatt selve vollen, består teigen av produktiv furuskog. Seterteigen ligger i tilknytning til Musvolseter. Den er på ca. 1300 daa. Arealet består av snaufjell, bjørkeskog og furuskog. Det ble utført hogst på almenningens arealet i 1955. Det ble da tatt ut 210 kbm for salg. Seinere er det tatt ut virke til husbehov og ved.

Ved (bjørk) tas ut til Mathiesen - Atna AS sine hytter i området. Bjørkeved har også fra tid til annen vært solgt på rot til naboer. Grunneier er opptatt av at de gamle setervollene ikke gror helt til med bjørk. Blant annet må Setertrøa på Fagerli ryddes for bjørk.

Fron-Atnadalen bygdealmening melder om disse brukerinteressene i Vassbulia:

1. Behov for å ta ut ved fra skogen til bruk på Musvoldsetra og fiskebuene på Fagervoll.
2. Behov for å kunne holde kulturlandskapet åpent ved Fagervoll og Musvoldsetra.

#### **4.0 Friluftsliv/Reiseliv**

Hele planområdet er et svært viktig friluftsområde, spesielt innenfor eksisterende nasjonalpark. Sommerstid blir stinettet til DNT mye brukt. De siste årene har DNT sammen med kommunen, andre offentlige organer, rettighetshaver osv hatt en gjennomgang av stinettet for å minske konfliktene i forhold til villreinen. Dette har blant annet ført til at merkinga er fjernet på stien igjennom Steinbudalen. Den merka stien fra Eldåseter til Bjørnhollia forbi Vulutjørnin blir mye brukt sommerstid.

Det går en båtrute (motorisert tresnekke) på Atnasjøen noen uker om sommeren fra Neset til Fagervoll.

#### **4.1 Jakt og fangst**

I området jaktet det både elg, villrein, rådyr og småvilt.

Villreinjakta administreres av Vulufjell statsalmenning som ligger innenfor eksisterende Rondane nasjonalpark i Nord- og Sør-Fron kommuner. I 1996 ble det for Vulufjell statsalmenning tildelt 58 villrein, og av denne kvoten ble det felt 39 stk. Fellingsprosenten har de siste årene vært på mellom 50 og 70 %.

Vulufjell har de siste årene vært et bukkeområde for villreinen i Rondane Sør og Rondane nord villreinområder. Det er både bukketrekk nordover til Dovre kommune og sørover over riksvei 27 i Ringebu kommune. Utviklingen de siste årene kan tyde på at simler og kalv i økende grad begynner å bruke Vulufjell igjennom hele året. På grunn av en målrettet forvaltning for å øke simle og kalveandelen i dette delområdet gis det bare fellingstillatelser på bukk (fri bukk eller bukk under 50 kg). Feilskytinger blir straffet med bøter.

I tillegg har : Mathiesen - Atna AS 4-6 fellingstillatelser på villrein i Vassbulia  
Østkjølen jaktområde 3 fellingstillatelser på villrein

I Vassbulia leies ut jakt på elg. I forbindelse med elgjakta brukes motorredskap for henting av slakt. Totalt felles det 3-5 elg hvert år i Vassbulia. Innenfor planområdet i Frydalen felles det hvert år mellom 5-10 elg.

Det selges jaktkort på småvilt i området.

#### **4.2 Fiske**

Det selges fiskekort i området.

Atnasjøen er et godt fiskevann med bestand av aure og røye. Ved fiske på Atnasjøen er det vanlig å benytte motor på båtene.

## F. INNGREP OG BRUK - RINGEBU KOMMUNE

### 1.0 INNLEDNING

#### 1.1 Områdebeskrivelse

Planområdet omfatter et snaufjellsareal som har viddepreg.

Denne delen av brukerrapporten omfatter bare den delen av planområdet som ligger nordvest for riksvei 27 over Venabygdsfjellet. Beskrivelsen av resten av planområdet i Ringeby og Øyer vil først komme når området sørøst for Venabygdsveien blir videreført i nasjonalparkplanen. Aktuell verneform for dette området er landskapsvernområde. De viktigste brukerinteressene i området er landbruk og friluftsliv.

#### 1.2 Eiendoms- og rettighetsforhold

Statsallmenning	38.000 dekar
Privat	4.000 dekar

#### 1.3 Tradisjonell bruk

Det er 1 seter innenfor planområdet. Ellers blir hele området benyttet til tradisjonell utmarksbeiting.

#### 1.4 Tekniske inngrep

En kraftlinje på 66 kV går parallelt med RV 27 fra Spidsbergseter til Snørdøldalsetra i Stor-Elvdal kommune.

Det går en vei inn i området fra RV 27 inn til Ramshytta.

Totalt er det mellom 30 -40 hytter innenfor ytre plangrense.

## 2.0 PLANSTATUS

Området er lagt ut som LNF-område. I tillegg gjelder fylkesdelplan Rondane med retningslinjer.

Det er ikke planlagte reguleringsplaner i området.

## 3.0 LANDBRUK

### 3.1 Jordbruk

Bølisetra drives aktivt med melkeproduksjon. Totalt 4 dekar dyrka/overflatedyrka areal ligger til setra.

Med utgangspunkt i Ramshytta blir det sluppet ca 6-7000 sau som benytter områder fra RV 27 og nordvestover.

På østsiden av Ringeby kommune ble det sluppet følgende antall bufe på beite i 1994:

Storfe	1.826
Sau	15.292
Geit	268
Hest	18